

La Soca de Nadal

GUIA PEDAGÒGICA

Camí de Marimunt, 46

25005 Lleida

Tel. 973 24 33 21

Mob. 639 31 29 30

E-mail: xipxap@xipxap.cat

Web: www.xipxap.cat

PRESSUPÒSITS DE LA PRODUCCIÓ DE L'ESPECTACLE

- Aquest que us proposem és un espectacle adreçat a les escoles i a les llars d'infants.
- Si és possible, la representació caldria fer-la a la mateixa classe o dins el centre, amb la possibilitat de sortir a fora i fer-la en el pati sempre que el temps ho permeti i el centre així ho decideixi.
- Fora convenient que els grups no fossin massa nombrosos donat el contacte directe que voldríem aconseguir entre els rondallaires i els nens i nenes.
- L'espectacle tindrà un desenvolupament diferent segons sigui el grup davant del qual s'haurà de representar:
 - Grup de 0 a 3 anys
 - Grup de 3 a 5 anys

JUSTIFICACIÓ DE L'ELECCIÓ DE L'ESPECTACLE

Hem escollit aquest conte perquè creiem que pot ser un centre d'interès clau a l'hora de complementar la realització d'activitats incloses en la programació dels centres durant les dates properes a l'hivern, ja que treballa els punts més tradicionals relacionats amb aquesta estació, i especialment el **Nadal**, festivitat que tot i estar arrelada en la nostra societat, comença a perdre importància front importacions nord-americanes com Santa Claus. A més, aprofitem l'origen rural d'aquesta festa, per incidir en l'origen pagès i ramader de la nostra societat més propera, veurem doncs el sistema de treball d'aleshores i farem referència a la vida quotidiana i costums de la societat camperola dels nostres avis, i besavis.

PASSOS PREVIS

Donat que és una proposta teatral i de titelles adreçada als centres educatius que desenvolupen aquest tipus de treball des dels primers moments de l'aprenentatge dels nens i nenes, hem tingut cura de fer un conte que s'adeqüi a cada un dels grups als que vagi adreçat en cada representació i en base al cicle del procés educatiu on estigui situat el grup que serà el públic de l'espectacle.

- Hem confeccionat el text a la mesura de les edats dels nens i nenes de 0 a 5 anys, seguint l'assessorament d'un educador infantil, un educador musical, un psicòleg, un pedagog teatral i un especialista en psicomotricitat i logopèdia.
- Disseny i perfil dels personatges que han de contar la història a l'estil dels rondallaires manipuladors que utilitzen titelles, creant i potenciant vincles ja coneguts pels nens i nenes com són les relacions:
 - nen/a educador/a
 - nen/a pare/mare --- padrí/na
 - nen/a.....actor/actriu
- Selecció i disseny dels elements per la posada en escena
 - Grafismes senzills i esquemàtics
 - Posada en escena similar a un joc de nines
 - De manipulació no complexa

Es tracta de que els nens i nenes vegin i comprenguin que no estan veient elements reals de la història (estable, nens, troncs...) sinó simples representacions o dibuixos d'aquests elements i així intentar evitar el factor por o temor i treballar el simbolisme i el joc escènic.

No obstant, hem pretès ser el màxim fidels possible als processos que s'expliquen en l'espectacle, per exemple:

- El tronc refredat
- El tronc que menja i beu
- El tronc que caga
- El tronc amb descendència

DISSENY DE L'ACTIVITAT I ORIENTACIÓ DIDÀCTICA

* Treball previ per part de l'educador/a:

I - Presentació dels elements i espais que formen part del conte i de l'espectacle proposat, i de tots aquells altres que puguin servir-los com a referent als nens i nenes:

- Jerseis de llana
- Bufandes
- Gorres
- Ramat d'ovelles
- Cuina de llenya
- Soca o tronc
- Estable
- Manta
- Bastons
- Regals
- Vestits tradicionals catalans (espardenyes, faixa, barretina, mantelleta...)
- Àpats tradicionals (escudella, canelons, sopes,...)
- Aliments característics de Nadal (torrons, massapà, neules...)

Fer-los relacionar aquests elements (i tots els que l'educador/a cregui convenient o necessaris segons el nivell del grup) amb altres que ja els siguin més quotidians:

- Els arbres del pati
- Electrodomèstics
- Àpats actuals (pizza, hamburguesa, pre-cuinats, pasta...)
- Aliments típics de les festes de Nadal (torrons, polvorons, tortell de reis)
- Vestuari per a cada estació
- Parts de les cases actuals
- Cuines modernes

II - Presentació dels "personatges" del conte

- Els dos conta-contes (actors)
- Nen (titella)
- Nena (titella)
- Soca (titella)
- Avi (titella)
- Àvia (titella)

Fer-los comprendre que aquests personatges són els que formen part de la història que nosaltres els contarem.

Treballar amb les característiques físiques d'aquests personatges: Utilitzant la tècnica de les comparacions o assimilacions (això seria "com si..." o "igual que...")

- Una soca forta com...
- Uns nens espavilats com...
- Un avi vell com...

- Una casa semblant a la de...
- Fogons calents com...

III - Explicar el fet que vindran uns actors o rondallaires a explicar-los la història i el que això suposa a nivell relacional.

- El comportament
- La salutació
- El silenci
- El respecte per la feina dels altres
- El respecte a l'atenció dels companys
- L'aplaudiment

*** Treball durant l'espectacle:**

Aquest serà un treball que duran a terme tant els rondallaires des del seu lloc davant dels nens i nenes explicant-los el conte, com els educadors/es al seu costat de reforç a la història i amb el control dels nens i nenes

■ Salutacions

- Hola
- Com esteu
- Adéu
- Salutació amb la mà

■ Fer silenci. Psicomotricitat

- Posem el dit dret al darrera de l'esquena

- El traiem i l'atensem als llavis
- I fem ssshhhh

- Estar atents
 - Posar la mà dreta a la vora de l'orella
 - Posar la mà esquerra a damunt dels ulls

- El torn de paraules
 - Ara parlen els rondallaires
 - Ara intervenen els nens i nenes

- La participació dirigida o orientada pels actors
 - Preguntar als nens i nenes
 - Fer que cantin la cançó
 - Fer que tremolin de fred
 - Representar un esternut
 - Fer que imitin el soroll dels ramats d'ovelles
 - Fer que gesticulin l'acció de picar
 - Representar fenòmens metereològics de l'hivern

- Psicomotricitat i coneixement del propi cos
 - Ensenyar tipus d'aplaudiments
 - Com fer el soroll de la pluja
 - Amb el dit de la mà dreta picant al palmell de la mà esquerra
 - El dit esquerre que pica sobre el genoll dret
 - Com ens faria moure el vent si fóssim arbres
 - Gestualitzar la lletra de la cançó del caga-tió

* Treball després de l'espectacle:

- Procurar trobar punts de connexió amb els espais que ells coneixen, (els arbres del pati/ els arbres del bosc, la casa on ells viuen, les cases del poble, els estris quotidians...) i relacionar-los amb els que van veure a l'espectacle.

- Fer una avaluació posterior amb l'educador/a
 - Treball amb dibuixos i colors iguals que els que han pogut veure al conte
 - Fitxes per pintar d'acord amb les titelles de la història.

(Aquests dos punts es desenvolupen més avall, en les pautes d'avaluació)

CONTINGUTS SELECCIONATS

- Àrea del llenguatge verbal:

En referència a les actituds, pel que fa a l'expressió i la comunicació destaquem:

- Actituds d'espera
- Actituds d'atenció
- Actituds d'interès
- Actituds d'iniciativa

(Aquests acaben de complementar les activitats psicomotrius que ja hem potenciat en el punt anterior, no només referits al llenguatge verbal, sinó també a les actituds corporals)

En referència a les habilitats, estratègies i hàbits, és a dir als procediments, fem especial incís en:

* La Comprensió:

- Atenció als diferents senyals comunicatius (gest i entonació)
- Associació amb experiències anteriors i amb situacions semblants o diferents
- Comprensió del conte en la seva totalitat o en parts separades

* L'expressió:

- Domini de les onomatopeies per reconèixer els diferents sons d'animals i fenòmens atmosfèrics (vent, pluja, trons...)
- Explicació dels processos explicats en el conte des que els nens troben la soca, fins que caga, i més tard fins que es reparteix entre els nens de tot el mon

* La memorització:

- Evocació de les pròpies experiències
- Evocació d'informació mitjançant l'associació sensorial
 - Com era la soca
 - Com eren la nena i el nen
 - De quin color és: la casa, la soca...
- Retenció i memorització d'informacions concretes
 - Que feien els nens quan van trobar la soca?
 - Què li passava a la soca?
 - Què van fer els nens durant l'estiu?
 - Perquè el Nadal següent hi havia tantes soques petitones?
 - Que en van fer de totes les soques?
- Comprensió i memorització dels processos vitals observats en la soca , i comparar-los amb els dels animals i persones

- Àrea del llenguatge plàstic:

Es fa una especial incidència en la similitud i diferències:

- de color
- de forma
- de grandària

En la memòria visual:

- Com recorden les titelles, els objectes i personatges que han vist a l'espectacle
- De quins colors eren

- Àrea de coneixement del medi

Fer referència a les activitats pròpies del Nadal:

- Vacances escolars
- Fer el pessebre
- Reunir-se amb la família
- Cantar Nades
- Fer cagar el tió
- El dia del Innocents
- L'home dels nassos
- Els dotze raïms
- Els Reis Mags

Fer referència a l'hivern i els canvis que suposa en la nostra vida diària:

- Comença a fer fred i ens hem d'abrigar
- Els dies són més curts i hem d'obrir els llums més d'hora

- Plou, neva i fa boira.
- La majoria d'arbres no tenen cap fulla
- Alimentació: No mengem el mateix que a l'estiu

Fer referència a la vegetació pròpia de l'hivern:

- Arbres de fulla perenne front els arbres de fulla caduca
- Avets
- Boix
- Boix grèvol
- Molsa

- Àrea del llenguatge musical:

S'incideix en la repetició de melodies que puguin arribar amb facilitat al nen o nena i que serveixen per acabar d'il·lustrar el conte: "Cançó del Cagatió"

*Tió, Tió,
Caga Tió
No caguis arengades
Que són salades
Caga torrons
Que són molt bons!!!*

OBJECTIUS REFERENCIALS

- Escoltar atentament la presentació que els rondallaires fan del conte que estan a punt d'explicar, captant les intencions comunicatives a través del gest i de l'entonació.
- Mostrar interès i atenció en les preguntes que fan els rondallaires, associant-les amb les experiències viscudes anteriorment.
- Ser capaç de respondre als requeriments que fan els rondallaires i les titelles en particular, emprant en les diferents frases les entonacions adequades a les intencions comunicatives (interrogativa, exclamativa, afirmativa, negativa...)
- Ser capaç de saber esperar que un company parli i saber escoltar-lo amb interès, esperant el torn per parlar.
- Esforçar-se per comunicar i recordar fets concrets relacionats amb les pròpies vivències en situacions puntuals o extraordinàries.
- Recordar informacions relacionant-les amb el context perceptiu o funcional.
- Sentir-se capaç de participar en l'espectacle si cal.
- Saber comparar les titelles i els seus colors i formes.
- Adonar-se dels canvis dels titelles i els propis
- Poder Imitar mitjançant la veu, els moviments i les paraules, allò que fan les titelles i els actors...

PAUTES D'OBSERVACIÓ AVALUADORA

L'avaluació dels objectius referents a la memorització, es pot fer a través dels referents de l'espectacle. L'educador/a seleccionarà aquells fets, esdeveniments, coneixements o conceptes que han succeït o s'han treballat, com per exemple:

- recordar detalls d'un personatge, d'un animal, d'un objecte...
- recordar accions concretes
- recordar cançons
- recordar alguna seqüència de la història
- Recordar els processos explicats

Per fer aquesta avaluació s'aprofitarà el dia que vinguin els rondallaires o els dies següents. En el primer cas, els rondallaires poden fer preguntes directes a cada nen o, en el segon cas, l'educador/-a els preguntarà a cada nen coses concretes de l'espectacle o de la història...

- Preveure que el nivell de resposta pot ser diferent, d'acord amb el nivell d'assimilació de l'espectacle
- Les respostes dels nens s'anotaran per escrit a mode de fitxa, que sigui significativa d'aquests aspectes:
 - Nivell de recepció
 - Memorització
 - Comprensió
 - Expressió de la història
 - Actitud participativa

- L'educador/a també ha de fer una autoavaluació i comprovar si els objectius que es van definir prèviament han estat assolits o no.
- L'educador/a ha d'avaluar si les activitats que ha dissenyat són les adequades per treballar els continguts seleccionats i si aquestes són apropiats per al ritme dels treballs dels nens i nenes del seu centre.
- L'educador/a valorarà si les respostes dels nens s'adeqüen als tipus de preguntes que se'ls fa, sense prendre de vista la individualitat de cada nen, ni el seu nivell de rendiment.